

В.В.Ставицька (Київ)

X МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ СЕМІНАР «ТЕРМІНОЛОГІЯ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА СУМІЖНИХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАТЬ»

2 червня 2017 р. в конференц-залі Київського національного університету культури і мистецтв за сприяння й підтримки Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, Спілки архівістів України відбувся ювілейний десятий міжнародний науково-теоретичний семінар, присвячений «іменитету» науки – термінології – документознавства, архівознавства, джерелознавства, книгознавства та інших дисциплін історичного, соціокомунікаційного циклів. За десятиріччя існування семінару його учасниками стали відомі фахівці, дослідники галузевої термінології Т.Боряк, І.Войцехівська, С.Зозуля, О.Гаранін, К.Климова, С.Кулешов, І.Матяш, О.Михайлюк, Ю.Нестерович, С.Посохов, С.Савченко, Н.Стрішенець, Н.Христова, В.Шандра, Г.Швецова-Водка та ін. Незмінним керівником семінару залишається д-р іст. наук, проф. В.Бездрабко.

Започаткований у 2007 р. семінар став унікальним явищем не тільки вітчизняної, але й зарубіжної науки. Більшість термінологічних дискусій, відмічених інтересом учасників, зумовлені актуальною міждисциплінарною тематикою, пропонованою вишівською наукою та академічними, галузевими науково-дослідними інституціями. Продуктивні діалоги спрямовуються, у першу чергу, на те, щоб поставити під сумнів багаторічний обміркований пошук визначень термінів і понять наук історичного, документально-комунікаційного циклів. Консервативна критика традицій термінології загального, історичного документознавства, джерелознавства, книгознавства, дипломатики та суміжних галузей знань і їх перегляд у дусі радикального релятивізму породжує нові, зумовлені розвитком мови науки, пропозиції.

Історики-архівісти й документознавці, бібліотекознавці та книгознавці, філологи й літературознавці, правники та філософи, математики й ІТ-технологи зібралися разом, аби обговорити назрілі термінологічні питання. Це створило семантичний «ефект 3D» – наповнення понять багатошаровим значеннєвим об'ємом із метою формулювання чіткої однозначності.

Більшість виступів на ювілейному семінарі було присвячено загальним та окремим проблемам архівознавчої, документознавчої термінології, що зумовлено об'єктивними обставинами у відповідь на «термінологічну атаку» інших дисциплін, передусім книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства. Цілком природно, що розвиток останнім часом документознавства як соціокомунікаційної дисципліни спричинив доповіді про трансформації документознавчих термінів і понять, а також зміни їх змісту та значення на тлі захоплення дослідниками теорією соціальної комунікації (Н.Христова, О.Гаранін, В.Бездрабко, В.Бойко, Ю.Нестерович, Є.Плешкевич, С.Савченко, Л.Ткач). Ураховуючи незаангажовану відкритість учасників семінару до діалогу руйнується спекуляція окремими теоретичними ідеями, стереотипне переконання про однобічне превалювання модних течій у теорії наук. Натомість чітко віддзеркалюються сучасні тенденції розвитку термінології документознавства та суміжних галузей знань, «внутрішня напруга» у з'ясуванні значень базових термінів, як-от *документ/історичний документ, доджерело/джерело/історичне джерело, інформація/наукова інформація* тощо.

Міждисциплінарна природа народження й розвитку наук у ХХ–ХХІ ст. зумовила міцні термінологічні запозичення. Примітним виявився факт тісного розгляду

студійованої документознавчої проблематики в контексті зв'язків з архівознавством (К.Климова, Т.Білушак, Н.Христова), електронним документознавством (В.Кудлай), джерелознавством (С.Жумарь, Ю.Нестерович), книгознавством (Г.Швецова-Водка), археографією (О.Гаранін). При цьому наголос робиться на змісті запозичень, а також на термінологічних колізіях уживання спільних (загальних) понять у межах різних наук.

Важливим композиційним елементом дискусії стали галузеві проблеми термінології на тлі базової проблематики термінознавства, що передбачає дискурс про мову науки у загальному та спеціальному руслі. Актуалізуючи систематизацію термінофону української мови, проблематику кодифікаційних процесів у сучасних терміносистемах, стандартизацію термінології, окремі учасники семінару у стилі класичної науковості вдало демонструють етимологію нинішньої термінології в Україні та за кордоном (М.Гінзбург, О.Глушан, В.Бабенко та ін.), а доповіді документознавців (В.Бездрабко, Л.Гарашенко, Г.Гордієнко), архівознавців (К.Климова, О.Гаранін, Н.Христова, Ю.Нестерович, С.Жумарь), бібліотекознавців (С.Чуканова, Ж.Бабенко, Е.Огар, Г.Швецова-Водка) та інших фахівців деконструюють загальні теоретичні схеми на конкретних прикладах реалізації термінологічних завдань. Важливою стала доповідь М.Гінзбурга, в якій порушено проблеми практичного термінознавства, що особливо актуально з огляду на численні спроби укладання спеціальних галузевих тлумачних словників і гармонізації міжнародних та європейських стандартів. Отож оприлюднені доповіді відбивають як традиційні, так і новаторські погляди на архівознавство, документознавство, спеціальні галузі історичної науки, зосереджуючись на новітніх процесах «кочування» термінологічних запозичень, що відбуваються здебільшого під впливом модерних дискусій і визначення місця науки в межах соціальних комунікацій.

Окремо слід відзначити виступи С.Дубової, С.Литвинської, Г.Сілкової, О.Збанацької, присвячені проблемам сучасної освіти, зокрема питанням розвитку спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», що викликало бурхливе обговорення та ще раз підкреслило актуальність порушеної теми поза традиційними рамками семінару.

Незважаючи на очевидні досягнення в галузі термінології документознавства та суміжних галузей знань, учасники ювілейного семінару вказали на низку нерозв'язаних і нереалізованих проєктів, які потребують підвищеної уваги дослідників. У першу чергу ідеться про розроблення галузевих лексикографічних продуктів з урахуванням вітчизняних традицій оперування термінами та поняттями, необхідність кореляції їх значень згідно з новітніми пропозиціями зарубіжного досвіду в умовах інтеграції національного інформаційного простору у світовий.